

1. Documenten

Collegebericht cie MID 7 april 2021 inzake surplus algemene reserve	Pag. 2
Bijlage 1_Raad_top-3	Pag. 4
Bijlage 2_Discussienota financiële positie Heemstede_versie Cie MID 10 maar ..	Pag. 10

Collegebericht

Collegevergadering: 2021

Zaaknummer :
 Afdeling : Financiën
 Portefeuillehouder : N. Mulder
 Openbaarheid : openbaar

ONDERWERP

Collegebericht: vervolg n.a.v. Discussienota Financiële positie Heemstede

In de vergadering van de raadscommissie Middelen op 10 maart 2021 is gesprek gevoerd aan de hand van een discussienota over de mogelijke besteding van het surplus in de algemene reserve.

Met de verkoop van de Eneco aandelen heeft Heemstede in 2020 haar algemene reserve flink zien toenemen. De algemene reserve bevindt zich dan ook ruim boven het noodzakelijk geachte niveau – conform de nota Reserves en voorzieningen (2019) - voor de beschikbare weerstandscapaciteit, vanuit het oogpunt van een gezonde financiële situatie ten behoeve van het beheersen van risico's. Er is dus sprake van een zo geheten surplus in de algemene reserve.

De Discussienota richtte zich daarmee dan ook op het gevolgde besluitvormingsproces, de financiële gevolgen en het financieel instrumentarium. Voor de (eventuele) aanwending van het surplus is in die nota een beeld gegeven van de ontwikkelingen die op ons afkomen, waaronder de impact van de corona-crisis en het gemeentefonds (zie verder).

Naar aanleiding van het gesprek in de raadscommissie Middelen is besloten het gesprek te vervolgen op 7 april. Waarbij de fracties vooraf de top 3 wensen voor het surplus aangeven en aan het college gevraagd is op basis hiervan een doorkijk te geven van kosten en consequenties.

In Bijlage 1 is op basis van deze aangeleverde prioriteiten van de verschillende fracties een eerste doorkijk gegeven.

Gezien het korte tijdsbestek is uitgegaan van bestaande gegevens, bedragen zijn een inschatting. Bij sommige aangegeven prioriteiten is nadere duiding nodig voor kosten en consequenties kunnen worden aangegeven. In bijgaande tabel worden de volgende onderdelen aangegeven:

- Aangegeven prioriteiten van de fracties en overeenkomsten in prioritering
- Inschatting van het (investerings-)bedrag
- Type financiering
- Opmerkingen: context en/of lopende proces m.b.t. prioriteit. Indien sprake is van structurele beheerskosten die volgen uit investering wordt dit, indien mogelijk, aangegeven.

Corona

De gevolgen van de corona-crisis zijn nog niet helemaal te overzien. Voor 2021 en verder is er een corona-begroting gemaakt met daarin ook ruime aandacht voor een Herstelagenda. Het voorstel is om de kosten te dekken uit de reserve corona die daarvoor dan wordt opgehoogd (zie Bijlage 1).

Collegebericht

Collegevergadering: 2021

Gemeentefonds

Apart aandacht vragen wij voor de komende Herijking van het Gemeentefonds. Afhankelijk van de precieze uitwerking door het Rijk n.a.v. o.a. de adviesaanvraag bij de ROB en de onderhandelingen met VNG geeft een eerste doorrekening aan dat Heemstede tot de nadeel-gemeenten behoort.

Gemeenten worden gecompenseerd voor het meerdere boven een nadeel van € 15 per inwoner per jaar. Op basis van de eerste doorrekening blijkt voorsnog dat Heemstede boven de € 15 uitkomt en daarboven gecompenseerd zal worden.

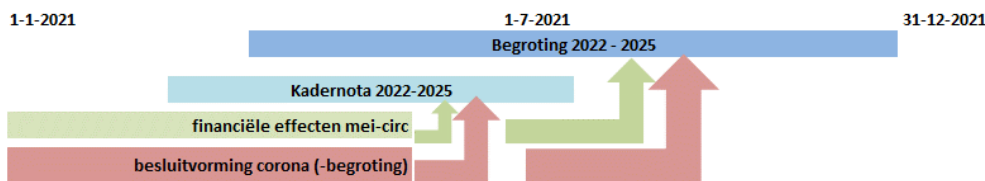
Maar het financiële vooruitzicht is dan ook dat maximaal € 400.000 per jaar (cumulatief) minder baten worden ontvangen via het Gemeentefonds.

Doorgerekend betekent dit voor de Meerjarenraming 2023-2025 bij de Begroting 2022 minder baten van € 400.000 (2023), € 800.000 (2024) en € 1.200.000 (2025). Afgezien van andere voor- en nadelen in het financieel meerjarenperspectief bij de Kadernota 2022-2025 dienen deze lagere baten in de exploitatie structureel opgevangen te worden. Een mogelijkheid is dan bijvoorbeeld om een bestaande bestemmingsreserve, ter (extra) dekking van bestaande kapitaalslasten, op te hogen of hiervoor een nieuwe bestemmingsreserve aan te maken zodat de verlaging van de kapitaalslasten een voordeel in de begroting oplevert die het nadeel van de lagere baten (deels) kan compenseren. Dit vergt nadere uitwerking.

Vervolg

De discussie met betrekking tot het surplus in de algemene reserve kan de komende periode verder geconcretiseerd worden en betrokken worden bij de afwegingen met betrekking tot het Financieel Meerjaren Perspectief in de Kadernota 2022-2025 in juni.

Bovengenoemde aspecten corona en gemeentefonds zijn van grote invloed op het meerjarenperspectief. Indien discussie en uitwerking meer ruimte vraagt wordt voorgesteld om de uitwerking van de discussie surplus algemene reserve in concrete voorstellen en volledige doorrekening niet toe te voegen aan de kadernota, maar wel in een separate nota in juni bij de bespreking van de kadernota te betrekken en krijgt het geheel beslag in de Begroting 2022 (bespreking november in de raad).

Bijlagen

- Bijlage 1: Aanlevering fracties/ Overzichtstabel Prioriteiten m.b.t. surplus algemene reserve
- Bijlage 2: Discussie nota financiële positie Heemstede commissie MID 10 maart jl.

BIJLAGE 1: AANLEVERING FRACTIES / OVERZICHTSTABEL TOP-3 PRIORITEITEN

De fracties hebben de volgende prioriteiten aangeleverd op basis van een afgesproken Top-3. In sommige gevallen is de prioriteit ruim omschreven en blijkt uit de toelichting dat het eigenlijk meerdere onderwerpen bevat. Daar waar mogelijk zijn prioriteiten gecombineerd. Onder de individuele aanlevering staat een overzichtstabel.

CDA		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Energie voor energie	Eneco opbrengst inzetten voor uitvoering van de RES
2	IHP	Verduurzaming scholen
3	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	

D66		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Verduurzaming bij IHP	
2	Gemeentelijk verduurzaming/energietransitie	
3	Stimulering (en buffer) post-corona	<ul style="list-style-type: none"> • lokale economie • sport & cultuur
Extra	Vergroening MPL	als een investering van onze kant leidt tot extra steun vanuit PS, Rijk etc.

Groen Links		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Investeringen in groen en recreatie	<ul style="list-style-type: none"> • bijv. Manpadslaangebied • recreatieve fiets en wandelroutes
2	Van MJOP naar DMJOP	verduurzaming gemeentelijk onroerend goed
3	Uitvoering wegcategoryeringsplan	30 km wegen, milieuzone

HBB		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Inrichting 30 km wegen versnellen • Aanjagen B onderhoudsniveau inclusief trottoirs • Tunnel Leyduin • Wijkbudgetten (inspraak bewoners) voor bv ontmoetingsplaatsen / speelplaatsen
2	Komende grote uitgaven	<ul style="list-style-type: none"> • IHP • Zwembad • Energie en warmte transitie
3	Meer reserve	<ul style="list-style-type: none"> • Corona • verwachte toename jeugd / schuldenproblematiek

PvdA		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Weg categoriseringsplan	<ul style="list-style-type: none"> • versnelling inrichting 30 km straten met aandacht voor groene aanleg (planting bomen terugbrengen dorps karakter gemeente) • geluid beperkende maatregelen/ (geluid reducerend) fluister asfalt/ wegbedekking) • weginrichting ontwikkelen gericht op weren van niet bestemmingsvrachtverkeer uit dorpskern
2	Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • transformatie bedrijfs-/ winkelruimte naar betaalbare woningen • Collectieve verduurzamingsprojecten huizen, via bijvoorbeeld Elan wonen, en dan uitbreiding naar directe omliggende buurt. • Aandacht voor huizen met hoog energie label en eigenaren/huurders met smalle beurs.
3	Vergroening gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • inclusief de landgoederen, groene zone uitbreiden (Manpad) • Groene speelpleinen scholen • groene openbare ruimte voor recreatie/sport, zwembad • Speciale aandacht voor gebruik ter bevordering van sociale cohesie, meer beweging, gezonde levensstijl, verhogen buurtgevoel enz.

VVD		
NR	Omschrijving	Toelichting
1	Verkeersveiligheid	
2	Ondernemersfonds	
3	IHP	

Prio	NR/ Omschrijving	C D A	D 6 6	G L	H B B	P v d A	V V D	(Investerings-) bedrag	Type Financiering	Opmerkingen
1	1.1-IHP	(2)	(1)		(2)		(3)	€ 8.400.000	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	De inschatting van het investeringsbedrag behelst het zogenaamde pluspakket verduurzaming: ENG/gasloos, toekomstbestendig en circulair voor alle scholen. Zie bijlage.
2	2.1-Uitvoering wegcategoriseringsplan			(3)	(1)	(1)		€ n.n.t.b.	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	Bedragen zijn geheel afhankelijk van te kiezen (her)inrichting. Van Merlenlaan e.o. wordt gebruikt als pilot, en met die kennis volgt in oktober een inschatting van de kosten.
	2.2-Vergroening Manpadlaan 2.3-Investeringen in groen en recreatie 2.4-Vergroening gemeente (groene zone uitbreiden [Manpad])		(4)	(1)		(3)		€ 1.200.000 € n.n.t.b.	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	Ad 2.2) Bedrag behelst voor Heemstede de helft van de kosten van het realiseren van een fiets-/wandeltunnel bij Leyduin ter vervanging van de onbewaakte spoorwegovergang. De tunnel is eigendom van Prorail en niet van de gemeente. Voor wat betreft de afschrijvingstermijn moet daarom wettelijk aangesloten worden bij de termijn die Prorail hanteert. Als aangesloten wordt bij de fietsenstalling station (die eveneens van Prorail wordt) betekent dit een termijn van 30 jaar. De kapitaallasten bedragen dan € 40.000 per jaar. Deze last kan gedekt worden uit een te vormen bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten van € 1.200.000. Rente is niet van toepassing omdat er geen financiering aangetrokken hoeft te worden. Vraag m.b.t. 2.3 en 2.4: doelt de Raad hier op het verkrijgen van een grondpositie, op het (mee)financieren van inrichting en beheer, of wellicht op beide opties? Aankoop van grond leidt niet tot jaarlijkse lasten (geen kapitaallasten) omdat er niet op mag worden afgeschreven. De kosten zijn beperkt tot de aanschafwaarde. Mee financieren bij inrichting en beheer kan leiden tot kapitaallasten indien afschrijving is toegestaan. Indien de mee te financieren onderdelen niet van de gemeente zijn moet onderzocht worden of BTW compensatie wel is toegestaan. Dit kan alleen onder strenge voorwaarden. Als dit niet kan is de BTW een kostenpost (21% van het investeringsbedrag).
	2.5-Energie voor energie 2.6-Energie en warmte transitie 2.7-Collectief verduurzaming huizen	(1)			(2)	(2)		€ n.n.t.b.	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	Dit is nog erg lastig in te schatten, ook de bijdrage van het Rijk vanaf 2022 is nog niet duidelijk. In de stand van zaken energietransitie wordt u op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen op dit gebied. De grootste ontwikkelingen liggen op het gebied van warmte (transitievisie warmte (TVW) en Regionale structuur warmte (RSW) en de warmte uit WRK waterleiding alsmede over elektriciteit (regionale energie transitie (RES) zoals zon en isoleren. Op dit moment zijn we op beide gebieden aan de slag. Beide gebieden kennen een eigen tijdspad. Bij isoleren en zon zijn concrete acties die in meer of mindere mate investeringen behoeven. Hierover

Prio	NR/ Omschrijving	C D A	D 6 6	G L	H B B	P v d A	V V D	(Investerings-) bedrag	Type Financiering	Opmerkingen
										zijn nog keuzes te maken, zoals het generiek zoekgebied zon op de parkeerplaats sportpark Groenendaal (wordt uitgewerkt, zie c-stuk 812488) en de uitvoering van de RREW op het gebied van isoleren, en de zonnepanelen actie Zuid Kennemerland. Bij warmte worden op dit moment met name de kaders gesteld aan de hand waarvan een aantal te zetten stappen in samenwerking met bewoners wijkuitvoeringsplannen gemaakt gaan worden, ook deze vergen investeringen. Nieuwe inzichten naar aanleiding van onderzoek, lokaal, regionaal en landelijk zoals onderzoeken naar geothermie en aquathermie zijn hier op van invloed en plannen zullen hierop steeds bijgestuurd worden. Een investeringsbedrag aan beide ontwikkelingen hangen is nog erg lastig alsmede aan de inhoudelijke keuzes die nog voorgelegd gaan worden. Ook afhankelijk van exploitatie of investeringen
3	3.1-Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	(3)	(2)					Range € 900.000 tot € 12.000.000	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	<p>Het komen tot een A-label voor gemeentelijk vastgoed kost tot 2030 € 900.000 en is gekoppeld aan de reguliere groot onderhoudswerken die in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) 2020-2029 zijn opgenomen. Indien er beschikt wordt over een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) waar deze werkzaamheden onderdeel van uit maken moet dit bedrag ineens gestort worden in de voorziening onderhoudsfonds woningen en gebouwen.</p> <p>Het resterende bedrag van € 11.100.000 betreft het energieneutraal maken van gemeentelijk vastgoed. Omdat het hier gaat om het voldoen aan wet- en regelgeving (klimaatwet) moet hierop afgeschreven worden. Dit is afhankelijk van het object. Afgeschreven kan worden gedurende de resterende levensduur van het pand. Als er tevens sprake is van levensduur verlengende maatregelen kan ook de afschrijvingstermijn nog worden verlengd en kan er dus langer worden afgeschreven. Ter dekking van de afschrijvingslasten kan een bestemmingsreserve ter hoogte van € 11.100.000 gevormd worden. De afschrijvingslasten worden hier dan jaarlijks aan onttrokken. Rente is niet van toepassing omdat er geen financiering aangetrokken hoeft te worden.</p>
4	4.1-Stimulering (en buffer) post-corona		(3)					Range € 3.500.000 tot € 4.500.000	Ophogen bestemmings- reserve corona	Dit is een inschatting van het benodigde bedrag op basis van de kosten die we hebben gemaakt voor corona in 2020 en de begroting 2021 doorgetrokken naar de jaren 2022-2025 inclusief de Herstelagenda. Een deel kan bekostigd worden uit de rijksmiddelen.
	4.2-Investerings in groen en recreatie			(1)				€ 1.200.000	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	Bedrag behelst de helft van de kosten van het realiseren van een fiets/wandeltunnel bij Leyduin ter vervanging van de onbewaakte spoorwegovergang.

Prio	NR/ Omschrijving	C D A	D 6 6	G L	H B B	P v d A	V V D	(Investerings-) bedrag	Type Financiering	Opmerkingen
	4.3-Van MJOP naar DMJOP			(2)				€ 900.000	Bestemmings- reserve	Dit zijn de kosten voor het realiseren van een DMJOP, ofwel een A-label voor al ons onroerend goed. Deze last kan gedekt worden uit een te vormen bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten van € 900.000. Rente is niet van toepassing omdat er geen financiering aangetrokken hoeft te worden.
	4.4-Openbare ruimte (overig)				(1)			€ 100.000	Exploitatie	Dit bedrag is een inschatting voor een extra jaarlijks budget om in samenwerking met inwoners meer armslag te geven aan wijkgericht werken. Overigens is er nog een inhaalslag gaande om in de openbare ruimte onderhoudsniveau B zo dicht mogelijk te benaderen, met welke kosten rekening wordt gehouden in de jaarlijkse storting in de voorziening onderhoud wegen. Voor het regulier onderhoud groen blijkt het jaarlijkse budget onvoldoende te zijn. In de kadernota volgt hier een voorstel voor. Indien het gaat om wegen (waarvan trottoirs een onderdeel zijn) op niveau B te handhaven kan storting van dit bedrag in de voorziening wegen plaatsvinden waar het onderhoudsplan bij aan moet sluiten. Indien het gaat om onderhoud groen is sprake van een eenmalig exploitatiebudget. Beide varianten leiden tot een eenmalige last in de exploitatie. Er is financieel technisch geen sprake van een investering.
	4.5-Zwembad				(2)			€ 22.700.000	Bestemmings- reserve kapitaalslasten	De inschatting van het investeringsbedrag behelst het geraamde bedrag in 2007 voor sloop en nieuwbouw van het zwembad (13 mln.) doorgetrokken naar prijspeil 2024 (22,7 mln.). Uiteraard gaan we voor 2024 bepalen en berekenen in de scan voorafgaand aan de aanbesteding van het gehele sportpark of dit bedrag daadwerkelijk nodig is voor het zwembad. Mocht u het buitenzwembad bedoelen dan gaat het om een ander bedrag.
	4.6-Meer reserve				(3)			€ n.n.t.b.	Aanhouden surplus in de alg. reserve	Het aanhouden van meer reserve dan het noodzakelijke weerstandsvermogen is een keuze maar zeker geen onverstandige. Zie ook de tekst in het collegebericht over het Gemeentefonds.
	4.7-Wonen					(2)		€ n.n.t.b.	n.n.t.b.	Vraag: doelt de Raad hier op het ondersteunen dan wel in financiële zin bijdragen aan activiteiten die tot de verantwoordelijkheid van inwoners, corporaties etc. horen?

Prio	NR/ Omschrijving	C D A	D 6 6	G L	H B B	P v d A	V V D	(Investerings-) bedrag	Type Financiering	Opmerkingen
										Afhankelijk van de beantwoording van de vraag zal het hier waarschijnlijk gaan om exploitatiebudget en betreft het financieel technisch geen investering.
	4.8-Verkeersveiligheid						(1)	€ n.n.t.b.		<p>Vraag: <i>doelt de Raad hier op de aanpassing van 50km wegen naar 30 km wegen?</i></p> <p>Aanpassing wegen naar 30 km wegen op basis van het voldoen aan wet- en regelgeving valt onder investeringen mits de wijzigingen "significant" zijn. Er kan dan afgeschreven worden. In het algemeen is dat niet zo en wordt het meegenomen met het groot onderhoud en komt het ten laste van de voorziening groot onderhoud (in het MJOP dient daar dan rekening mee te worden gehouden). In dat geval leidt het tot een exploitatielast omdat storting in de voorziening plaats moet vinden.</p>
	4.9-Ondernemersfonds						(2)	€ n.n.t.b.	Bestemmings-reserve	In het BBV corona is een voorstel voor een Ondernemersfonds voor de drie winkelgebieden opgenomen. De voorgestelde hoogte van dit fonds is 50.000 euro per jaar. In 2021 wordt dit bekostigd uit de reserve corona. Voor de jaren 2022-2025 is een corona begroting opgesteld waar dit fonds in is opgenomen (zie 4.1).

DISCUSSIE NOTA

FINANCIELE POSITIE HEEMSTEDE

**AANWENDING SURPLUS ALGEMENE RESERVE
IN RELATIE TOT DE ONTWIKKELING VAN FINANCIELE RISICO'S**

Raadsgesprek

12 februari 2021

Financiën

Inhoud

1. INLEIDING	3
2. RAADSBESLUITEN OMTRENT VERKOOP ENECO-AANDELEN	3
3. FINANCIËLE POSITIE	4
3.1. Risicobeheersing versus benodigde weerstandscapaciteit	4
3.2. Surplus algemene reserve.....	6
3.3. Financieel instrumentarium.....	6
4. ONTWIKKELINGEN	8
5. AANZET TOT AFWEGINGSKADER	10

1. INLEIDING

Met de verkoop van de Eneco aandelen heeft Heemstede in 2020 haar algemene reserve flink zien toenemen. De algemene reserve bevindt zich tevens boven het niveau voor de beschikbare weerstandscapaciteit wat, vanuit het oogpunt van een gezonde financiële situatie ten behoeve van het beheersen van risico's, noodzakelijk wordt gezien conform de nota Reserves en voorzieningen 2019¹. Er is dus sprake van een zo geheten surplus in de algemene reserve wat daarmee de aanleiding is voor een raadsbrede discussie. De raad heeft het college gevraagd een discussienota voor te bereiden voor dit raadsbesluit met betrekking tot het formuleren van de kaders voor de aanwending van de beschikbare gelden.

Leeswijzer

In de volgende paragraaf wordt eerst gekeken naar de raadsbesluiten omtrent de verkoop van de Eneco aandelen. In paragraaf 3 wordt vervolgens besproken de financiële positie van Heemstede in relatie tot de benodigde algemene reserve voor het opvangen van risico's (3.1), wat is het (berekende) surplus (3.2) en het financieel instrumentarium hoe hier mee om te (kunnen) gaan (3.3). In paragraaf 4 worden enkele belangrijke ontwikkelingen aangereikt ten behoeve van de raadsbrede discussie. Tot slot wordt in paragraaf 5 een aanzet gegeven een aantal uitgangspunten ten einde een afweging te kunnen maken.

2. RAADSBESLUITEN OMTRENT VERKOOP ENECO-AANDELEN

In de raadsvergadering van januari 2020 heeft de raad ingestemd² met de verkoop van de aandelen in Eneco Groep N.V. Met een totale overnamesom van 4,1 miljard euro heeft Heemstede afgerond 36,7 miljoen euro ontvangen. In 2020 is in de voorjaarsnota³ deze eenmalige baat in de exploitatie verantwoord zonder dat er boekwaarde Eneco afgeboekt diende te worden omdat deze nihil is. Boekhoudkundig is het eigen vermogen (lees: algemene reserve) met deze verkoopopbrengst verhoogd.

In de raad van juni 2020 is het raadsvoorstel Dekking wegvallen dividend Eneco⁴ aangenomen. In het kort houdt dit voorstel in dat als gevolg van verkoop van de Eneco aandelen vanaf 2021 structureel de dividenduitkering van 437.500 euro in de begroting is komen te vervallen. De dekking hiervoor is gevonden door 3 leningen buitencontractueel af te lossen per 16 november 2020 en voor 5 leningen per 16 november 2020 een couponverlaging door te voeren naar 0%. De boeterente door de buitencontractuele aflossing en couponverlaging (totaal afgerond 3,3 miljoen euro) is ten laste van de algemene reserve gebracht. Voor deze discussienota wordt niet ingegaan op de overige financiële aspecten uit het raadsbesluit.

Bij de Jaarrekening 2020 zal de definitieve stand van de algemene reserve ultimo 2020 worden bepaald. In de begrotingsraad van november 2020 zijn de Begroting 2021 en de Meerjarenraming

¹ Vastgesteld in de raad van 31 oktober 2019 en 18 december 2019

² Bijlage 1_719460_Raadsvoorstel (30 januari 2020 vastgesteld) - Verkoop van aandelen Eneco

³ Bijlage 2_604777_Raadsbesluit (25 juni 2020 getekend) – Voorjaarsnota 2020

⁴ Bijlage 3_634593_Raadsbesluit (25 juni 2020 getekend) – Dekking wegvallen dividend Eneco

2022-2024 vastgesteld⁵ met een stand van de algemene reserve per 1 januari 2021 van 38,2 miljoen euro.

Bij de behandeling van de Begroting 2021 zijn moties ingediend waarin het onderwerp van de motie gerelateerd was aan ‘de besteding van de Eneco-gelden’. Dat waren de moties (A) ‘Wat zou je doen’ (GL-HBB-PvdA) en (B) ‘Energie voor energie’ (CDA-D66-VVD). De indieners hebben deze moties staande de vergadering ingetrokken (zie bijlage 5 en 6).

De raad heeft er toen voor gekozen, om voor deze majeure ontwikkeling in de financiële positie, op de korte termijn (maart) met elkaar in gesprek te gaan om vroegtijdig randvoorwaarden mee te kunnen geven voor de meerjarige (financiële) kaderstelling. Daarbij is het van groot belang om alle financiële aspecten en ontwikkelingen hierin mee te nemen en tegen elkaar af te wegen bij het opstellen van de Kadernota 2022-2025.

3. FINANCIËLE POSITIE

In de nota Reserves en voorzieningen 2019 is aangegeven dat de algemene reserve kan worden gevoed door opbrengsten van verkoop van eigendommen. Dit gebeurt op basis van een raadsbesluit. Ook kan door de raad worden besloten om een incidentele meevaller anders aan te wenden. Met de toevoeging van de verkoopopbrengst Eneco aan de algemene reserve is de ratio van het weerstandsvermogen gestegen naar 9,2 wat uiting geeft aan een comfortabele financiële positie.

Beschikbare (incidentele) weerstandscapaciteit ⁶	38.199.000 ⁷	
Benodigde (incidentele) weerstandscapaciteit	4.148.000	= 9,2

3.1. Risicobeheersing versus benodigde weerstandscapaciteit

De algemene reserve dient in eerste instantie voor het opvangen van risico's in algemene zin. In de begroting wordt jaarlijks hiervan een inschatting gemaakt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op basis van de risico's benoemd in de Begroting 2020 was een incidentele weerstandscapaciteit benodigd van 2,1 miljoen euro wat met een algemene reserve (beschikbare incidentele weerstandscapaciteit) van 4,1 miljoen euro leidde tot een ratio van 2,01. De ratio van het weerstandsvermogen viel hiermee keurig binnen de vastgestelde marge van 1,8 – 2,2.

Bij het vaststellen van de begroting 2021 heeft, gebaseerd op een herijking van het maximaal risico (13,4 miljoen euro), een actualisatie plaatsgevonden van de benodigde incidentele weerstandscapaciteit van 2.050.000 (2020) naar 4.148.000 (2021). In het maximaal berekende risico staan echter een zestal risico's op p.m. waaronder Corona, sociaal domein en omgevingswet. Het risico op de herijking van het gemeentefonds is ingeschat op 2,7 miljoen euro maar de herijking is

⁵ Bijlage 4_685804_Raadsbesluit (6 november 2020 vastgesteld) Programmabegroting 2021 en de Meerjarenbegroting 2022-2024

⁶ Conform de nota Reserves en voorzieningen - weerstandsvermogen 2019 wordt in Heemstede de weerstandscapaciteit bepaald door sec de algemene reserve.

⁷ Begroting 2021: algemene reserve ultimo 2019 (4,2 mln. euro) + verkoopopbrengst Eneco (36,7 mln. euro) -/afkooprente (3,3 mln. euro) + per saldo overige (begrote) reservemutaties (0,6 mln. euro) = 38,2 mln. euro

uitgesteld waardoor het risico doorschuift naar 2023. Voor een volledig beeld dient het gehele risicoprofiel geactualiseerd te worden wat gebeurt bij de kadernota 2022-2025.

Totaaloverzicht benodigde weerstandscapaciteit (B)				
Risico's	maximaal risico	kans	%	bedrag
1. Corona	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
2. GR Zuid-Kennemerland WSW (Paswerk)	p.m.	gemiddeld	37,50%	p.m.
3. Algemene uitkering: herijking gemeentefonds	2.700.000	hoog	62,50%	1.688.000
4. Investeringsprojecten	1.245.000	gemiddeld	37,50%	467.000
5. Garantiestelling leningen	1.345.000	laag	12,50%	168.000
6. Veiligheidsregio Kennemerland (inclusief GGD)	2.441.000	laag	12,50%	305.000
7. Renteontwikkeling	120.000	laag	12,50%	15.000
8. Rijksbelastingen	2.813.000	laag	12,50%	352.000
9. Dividenduitkering	630.000	gemiddeld	37,50%	236.000
10. Niet verhaalbare planschades	100.000	laag	12,50%	13.000
11. APPA regeling bestuurders	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
12. Sociaal domein	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
13. Participatiewet - inkomensdeel, IOAW, IOAZ en Bbz	1.020.000	hoog	62,50%	638.000
14. Omgevingswet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
15. Remu claim	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
16. Afval Energie Bedrijf (AEB)	275.000	hoog	62,50%	172.000
17. Overige risico's	750.000	laag	12,50%	94.000
	maximaal risico			13.439.000
			benodigde weerstandscapaciteit	4.148.000

Op grond van eerdere besluiten met betrekking tot het vastgestelde risicoprofiel met een benodigde incidentele weerstandscapaciteit van 4.148.000 euro (Begroting 2021) en een ratio van (gemiddeld) 2,0 dient de algemene reserve (beschikbare incidentele weerstandscapaciteit) een minimale omvang te hebben van 8,3 miljoen euro (twee keer zo hoog als in de Begroting 2020, zie tabel hieronder). Dit betekent dat er een groter deel van de algemene reserve (na toevoeging verkoopopbrengst Eneco) beklemd wordt als aan te houden reserve.

		Begroting 2021	
Beschikbare (incidentele) weerstandscapaciteit	8.300.000	=	= 2,0
Benodigde (incidentele) weerstandscapaciteit	4.148.000		

		Begroting 2020	
Beschikbare (incidentele) weerstandscapaciteit	4.115.000	=	= 2,0
Benodigde (incidentele) weerstandscapaciteit	2.050.000		

3.2. Surplus algemene reserve

De verkoopopbrengst van de Eneco-aandelen is toegevoegd aan de algemene reserve en daarmee is de beschikbare weerstandscapaciteit gekomen op 38,2 miljoen euro. Voor het opvangen van de risico's zoals die in de Begroting 2021 zijn opgenomen is een beschikbare weerstandscapaciteit van 8,3 miljoen voldoende (excl. p.m.-posten, zie bovenstaande tabel).

Dit betekent dat er in de algemene reserve een surplus zit van bijna 30 miljoen euro (38,2 miljoen euro minus 8,3 miljoen euro). Dit surplus kan preciezer worden bepaald als de risico's die in bovenstaande tabel nog op p.m. staan nader zijn uitgewerkt bij de Kadernota 2022-2025.

3.3. Financieel instrumentarium

In deze paragraaf wordt in grote lijnen toegelicht wat de technische mogelijkheden zijn om binnen de (financiële) regelgeving het surplus in de algemene reserve in te zetten. Verderop in de paragrafen 4 en 5 wordt aangegeven met welke belangrijke (financiële) ontwikkelingen ook rekening gehouden moet worden en welke uitgangspunten door u als raad meegenomen kunnen worden in het formuleren van een afwegingskader.

Verkoopopbrengst Eneco-aandelen

De verkoopopbrengst is op 2 manieren in de financiële huishouding van Heemstede verwerkt:

- 1) De ontvangst van de gelden (kasstroom) heeft geleid tot een toename van het banksaldo (liquide middelen);
- 2) Door de stijging van de liquide middelen aan de linkerzijde van de balans, stijgt het eigen vermogen met het gelijke bedrag aan de rechterzijde van de balans.

Het eigen vermogen is een boekhoudkundige term en betreft het verschil tussen gemeentelijke bezittingen (investeringen in wegen, gebouwen, aanleg fietspaden etc.) minus afgesloten geldleningen bij banken.

Het inzetten van liquide middelen voor onder andere het niet herfinancieren van vaste geldleningen of toekomstige financieringsbehoefte leidt wel tot daling van de bankrekening, maar niet tot daling van het eigen vermogen.

Dit is gedaan conform het raadsbesluit Wegvallen dividend Eneco⁸. Er zijn namelijk voor 15 miljoen euro twee geldleningen afgelost die anders hergefinancierd zouden moeten worden. Dit betekent enerzijds een vermindering van de liquide middelen met 15 miljoen euro (linkerzijde van de balans) maar anderzijds ook het verlagen van de schulden (rechterzijde van de balans). Het eigen vermogen wordt hierdoor dan ook niet beïnvloedt maar in de exploitatie worden de rentelasten structureel verlaagd.

BBV-regelgeving

Daarnaast zijn er ook regels verbonden aan het inzetten van de algemene reserve (BBV en provinciaal toezicht). Het aanwenden van de algemene reserve wordt gezien als het inzetten van incidenteel geld, er staat immers geen continue inkomstenbron tegenover die de algemene reserve

⁸ Bijlage 3_634593_Raadsbesluit (25 juni 2020 getekend) – Dekking wegvallen dividend Eneco

weer aanvult, en kan dan ook alleen gebruikt worden ter dekking van incidentele lasten in de begroting. Structurele hogere lasten of structureel lagere inkomsten mogen niet gedekt worden door incidentele baten.

Als risico's daadwerkelijk plaatsvinden en er is geen ruimte binnen de exploitatiebegroting ten gevolge van eventuele voordelen dan zal dit leiden tot een negatief rekeningresultaat. Dit negatieve resultaat kan dan gedekt worden uit de algemene reserve (het weerstandsvermogen).

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve heeft Heemstede ook de beschikking over een aantal bestemmingsreserves. Deze bestemmingsreserves (beklemden middelen) tellen niet mee in het bepalen van het surplus en worden daarom verder buiten beschouwing gelaten in de discussie over een eventuele aanwending van het surplus. Voor de volledigheid worden de bestemmingsreserves hier wel benoemd (peildatum ultimo 2019) en deze worden ten behoeve van de Jaarrekening 2020 geactualiseerd⁹. Nieuw gevormde bestemmingsreserves in 2020 en de toevoegingen en onttrekkingen gedurende 2020 zijn in onderstaande tabel dan ook nog niet verwerkt.

Bestemmingsreserves (peildatum 31/12/2019)	Bedrag
Bestemmingsreserve IHP basisscholen	4.200.000
Reserve decentralisaties WMO 2015 en Jeugdwet	3.685.703
Reserve centralisatie gemeentelijke huisvesting	3.162.412
Bestemmingsreserve kapitaallasten Haven	2.000.000
Reserve huisvesting werf	1.306.623
Bestemmingsreserve kapitaallasten Julianaplein 1	874.000
Reserve aanpassing oevers en aanleg brug	502.247
Reserve WWB Inkomensdeel/IOAW/IOAZ	500.001
Reserve nieuwe initiatieven 2018-2022	200.000
Reserve (sociale) volkshuisvesting	199.363
Bestemmingsreserve statushouders	180.085
Reserve implementatie omgevingswet	133.951
Egalisatiereserve begraafplaats	56.834
Reserve 1% regeling	23.571
Totaal	17.024.790

Bestemmingsreserves kunnen ingezet worden voor een bepaald doel, bijvoorbeeld voor het opvangen van hogere lasten of lagere inkomsten die wel verwacht worden maar nog niet (volledig) bekend zijn. Denk hierbij onder andere aan de verlaging van het gemeentefonds, de structurele kosten naar aanleiding van de corona crisis of overige opgaven. In de begroting is dan wel zo goed mogelijk het budget begroot, maar als dan toch blijkt dat dit budget, door onvoorziene omstandigheden (tegenvallers) ontoereikend is, kan er geld uit de bestemmingsreserve onttrokken worden. Bestemmingsreserves kunnen gevormd worden uit het surplus in de algemene reserve.

Er kan bijvoorbeeld ook een bestemmingsreserve gevormd worden voor de dekking van kapitaalslasten. Voor een bepaalde investering kan becijferd worden wat gedurende de looptijd van het object de totale kapitaalslasten zijn en dit bedrag, of een deel daarvan, kan in een bestemmingsreserve gestort worden. Jaarlijks wordt dan een deel uit die bestemmingsreserve

⁹ Ten tijde van het raadsbesluit in maart is de Jaarrekening in concept opgesteld en zijn de bestemmingsreserves geactualiseerd.

onttrokken en aan de exploitatiebegroting toegevoegd. Op die manier drukken grote investeringen minder op de exploitatie in de begroting.

Bestemmingsreserves worden dan ook meestal gevormd in financieel goede tijden, door een eenmalige of jaarlijkse dotatie, voor het doorkomen van slechtere tijden. In de p&c-documenten worden de toevoegingen en onttrekkingen van reserves zowel gepland als verantwoord.

4. ONTWIKKELINGEN

In deze paragraaf wordt ingegaan op een aantal ontwikkelingen, met grote financiële gevolgen, waar Heemstede de komende jaren voor staat. In juni 2020 zijn er ook scenario's voorgelegd die betrokken konden worden bij de besteding van het surplus in de algemene reserve¹⁰.

Gemeentefonds

De herverdeling van het gemeentefonds is een van de grotere risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit en in het risicoprofiel in de Begroting 2021 opgenomen voor 2,7 miljoen euro. Het besluit over de herverdeling is doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Het huidige kabinet heeft echter wel een adviesaanvraag ingediend bij de Raad voor het Openbaar Bestuur. Deze consultatie heeft plaats in de maanden februari en maart en er worden ook door BZK en de VNG diverse online kennisbijeenkomsten georganiseerd. In deze maanden worden tevens de maatstafgegevens geactualiseerd en een geactualiseerde omvang van de clusters waaruit de herverdeling is opgebouwd. Dat leidt tot een verschuiving in de herverdeeffecten. De VNG wordt op basis van geactualiseerde gegevens geconsulteerd in de maanden april en mei. De besluitvorming vindt plaats door het volgende kabinet met aansluitend zo spoedig mogelijk de verwerking in de circulaire van het gemeentefonds. De herverdeeffecten zullen op dat moment definitief worden vastgesteld.

Op basis van de nu bekende informatie zijn gemeenten nu aan het berekenen wat lokaal de financiële gevolgen zijn. Voor Heemstede geldt dan momenteel een nadelig herverdeeffect van 73 euro per inwoner. Op basis van het inwonertal leidt dit tot een structureel tekort van circa 2 miljoen euro. Met de VNG is afgesproken dat het voorstel van de invoering samen gaat met een voorstel voor een generiek ingroeipad van 15 euro per inwoner per jaar. Hiermee worden de herverdeeffecten verspreid over een aantal jaren (2023 t/m 2026) ingevoerd. De financiële gevolgen van de herverdeling worden meegenomen in het financieel meerjarenperspectief bij de Kadernota 2022-2025.

Impact corona crisis

De maatschappelijke en financiële gevolgen ten gevolge van de corona crisis zijn nog niet in volle omvang te becijferen. De verwachting is dat de Corona crisis ook op langere termijn impact zal hebben op onze gemeenschap en dat dit waarschijnlijk investeringen vraagt. Op basis van huidige ervaringen en de impact analyse kunnen een aantal opgaven onderkend worden:

¹⁰ Bijlage 7_623088_Oud raadsvoorstel (9 juni 2020 niet vastgesteld) – Dekking wegvallen dividend Eneco en scenario's inzet verkoopopbrengst Eneco

- Economische opgave; bijvoorbeeld het verder steunen van ondernemers en zzp-ers na afloop van de Rijks steunpakketten, en is er een extra economische impuls nodig.
- Sociale/participatie opgave; bijvoorbeeld het investeren in de ontwikkeling van jongeren (aanvullend op Rijks maatregelen), structurele aanpak eenzaamheid, en ook het verder vormgeven van digitale participatie.
- Opgave in de openbare ruimte; bijvoorbeeld investeringen in de openbare ruimte voor meer sport, bewegen, spelen en wandelroutes.
- Opgave organisatie; voor de ambtelijke organisatie is er voor de lange termijn een extra taak bijgekomen wat betekent dit, en wat betekent thuiswerken voor een andere inrichting/ gebruik van het gemeentehuis, willen we een 'Huis van de gemeente'.

In 2020 is via de steunpakketten 1 en 2 (septembercirculaire 2020 - zie najaarsnota 2020), totaal 656.000 euro van het Rijk ontvangen. Deze steunpakketten zijn bedoeld voor de korte en middellange termijn. Hiervan is 347.200 euro gebruikt als dekking 2020 en 308.800 euro is gestort in de reserve corona. Steunpakket 3 2020 via de decembercirculaire 2020 bedraagt voor Heemstede 67.000 euro. Dit bedrag wordt via de resultaatbestemming 2020 meegenomen naar 2021. Het bedrag voor 2021 van 211.000 euro wordt via de Voorjaarsnota 2021 verwerkt. Nota bene: bovengenoemde bedragen zijn de bedragen die via het gemeentefonds binnen komen, en niet die via specifieke uitkering(en) binnen komen, zoals de Tozo.

Naast de beschikbare bestemmingsreserve corona kan in de discussie meegewogen worden om een (extra) buffer vanuit de algemene reserve aan te houden door bij te storten in de reserve corona.

Overige thema's

Hier binnen valt een groot aantal ontwikkelingen waarvoor stuk voor stuk bekeken moet worden op welke wijze een beslag wordt gelegd op de gemeentelijke middelen. Dat kan gaan om een financieringsbehoefte, het aankopen van aandelen met een (vastgesteld) rendement, of het wegzetten van geld in een fonds of reserve. Denk hierbij aan thema's als duurzaamheid (o.a. energietransitie, verduurzamen gemeentelijk vastgoed) en het doen of faciliteren van investeringen (o.a. Stedin).

Een belangrijk onderwerp is ook het sociaal domein. Heemstede heeft tot op heden geen tekorten gehad op het sociaal domein zoals bij vele andere gemeenten wel het geval is. Maar het is goed om de ontwikkelingen in dit domein nauwlettend te volgen of er zich nu nog onbekende risico's gaan voordoen. Denk hierbij nog aan mogelijke transformaties, de jeugdzorg en de huisvesting van statushouders.

5. AANZET TOT AFWEGINGSKADER

De raad heeft het college gevraagd een discussienota voor te bereiden voor een raadsbespreking met betrekking tot de kaders voor de aanwending van de beschikbare gelden. Na u meegenomen te hebben in de financiële gevolgen, ontwikkelingen en instrumentarium omtrent een eventuele besteding van het surplus in de algemene reserve wordt hier een aanzet gegeven voor een aantal uitgangspunten om een afweging te kunnen maken.

** Opbrengst van de Eneco gelden komt zoveel mogelijk ten goede aan alle inwoners van Heemstede.*

** Bij de besteding van de Eneco gelden wordt rekening gehouden met het bredere financieel kader en ontwikkelingen van Heemstede.*

** De impact van corona en de lange termijn gevolgen voor Heemstede worden mee gewogen in de besteding van de Eneco gelden*

Met het formuleren van de uitgangspunten kunt u een afweging maken op welke wijze het college in opdracht van de raad het een en ander verder kan uitwerken ten behoeve van de Kadernota 2022-2025.